

(43) el-KERÎM الكريم

Sözlükte “cömert olmak, iyi, ahlâklı, asil ve değerli olmak” anlamındaki **kerem** kökünden sıfat olan “**kerîm**” “yaratılıştan cömert olan, insanın şerefiyle bağdaşmayan her türlü şeyden arınmış bulunan” demektir.

Ebü'l-Kâsım ez-Zeccâcî “**kerîm**” kelimesinin muhtevasını “cömert olan, övgüye lâayık vasıfları şahsında toplayan, cezayı gerektiren davranışları affedip suçluyu bağışlayan” şeklinde üç noktada özetlemiş ve bu anlamların Allah için de söz konusu olduğunu söylemiştir

Esmâ-i hüsnânın şerhiyle meşgul olan âlimler kerîm isminin övgüye lâayık bütün nitelikleri kapsadığına dikkat çekerler ve bunların başında Allah'ın lutufkârlığı ile affediciliğinin geldiğini belirtirler. **Gazzâlî'nin el-Kerîm** ismiyle ilgili olarak kaydettiği mânalar bu konuda söylenenlerin en kapsamlısıdır: “**Kerîm muktedirken affeden, vaadini yerine getiren, lutfunu umulanın ötesinde gerçekleştiren, kime ne kadar lutfunda bulunduğunun hesabını yapmayan, kendisinden başkasına başvurulmasına rızâ göstermeyen, vefasızlığa sitemle mukabelede bulunup dostluğu bozacak bir karşılık vermeyen, kendisine sığınanı yüzüstü bırakmayan, aracı ve şefaatçilere muhtaç kılmayandır**” diyor.

er-RAKÎB الرقيب

Sözlükte “gözetlemek, kontrol etmek; beklemek, intizar etmek” anlamındaki **rakb** (rukûb, rekâbet) kökünden türeyen rakîb kelimesi “gözetleyip kontrol eden” demektir

Kur'an'da “**er-Rakîb**” ismi beş âyette geçmektedir.

Âlimler **er-Rakîb** ismine genellikle “**koruyup gözeten**” (hafîz) mânası vermişlerdir. Hiçbir şey bunun kapsamı dışına çıkmaz, dolayısıyla Allah’tan gizli kalmaz. O’nun bir an bile gaflet etmesi düşünülemez olduğundan gözetim ve kontrolü altında bulunan bir mahlûkun oluşumu, varlığını sürdürmesi veya yok olup ortadan kalkması hususunda herhangi bir aksaklığın meydana gelmesi söz konusu değildir. Allah kullarının bütün hallerini bilmekte ve onların nefeslerini saymaktadır.

Âlimler **er-Rakîb** isminin geniş içeriğinde hakkıyla bilme, türüne göre bilgiye konu teşkil eden şeyi görme veya işitme, onu gözetip koruma unsurlarının bulunduğu dikkat çekerler. Bu açıdan "**rakîb**"in "**alîm**", "**basîr**", "**semî**", "**şehîd**", "**müheymin**" ve "**hafîz**" isimlerinin özü olduğunu söylemek mümkündür.

Er-Rakîb isminin kuldaki tecellisi, onun bütün davranışlarının sürekli biçimde Allah tarafından gözetlendiğinin bilincini taşımasıdır. Bu çizgi üzerinde yürüyen kul istikametten ayrılmamaya özen gösterir.

Böylece her müslüman, Yüce Allah’ın kendini ve bütün varlıkları gözetlediğini, onları murakebe ettiğini, bunun için herkese iki melek tayin ettiğini, bu meleklerin insanın her sözünü ve her filini yazıp kaydettiğini, Allah’ın ahirette ceza veya mükafatı bu murakebeye göre vereceğini heran bilmesi gerekir.

Allah’ın kendisini gözetlediğine dair bilgisi kesinlik (yakîn) derecesine ulaşan kimse, ömrünü boş ve yararsız işlerde harcamamalıdır.

el -MUCÎB المجيب

Sözlükte “**kesmek; birinin susmasını sağlamak**” anlamındaki sıfat olan “**mücîb**” “**dua ve dileklere olumlu cevap veren**” mânasına gelir.

Kuşeyrî, "Allah'ın, sadece kendisinin karşılayacağı ihtiyaçları olduğunu bildiği halde dostlarının bu sıkıntılarını giderme hususunda acele etmeyip bunu ortaya koymalarını istediğini kaydeder. Bazan da imtihanın yanı sıra sabır ve şükür yoluyla derecelerinin yükseltilmesi hikmetine bağlı olarak sıkıntılarını daha da arttırıp ümitsizlik noktasına yaklaştırır, fakat sonunda en güzel lutuflarla onları teselli eder" derken;

Gazzâlî ise, "**Cenâb-ı Hakk'ın dua ve yakarış olmadan da ihtiyaç sahiplerinin arzularını yerine getirdiğini söyler; çünkü O ezelde her şeye vâkıf olmuş ve yarattıklarının ihtiyaçlarına cevap verecek sistemleri kurmuştur.**" Ancak Gazzâlî, "**mücîb**" isminin tecellisine mazhar olabilmek için kulun kendisinin de "**mücîb**" olmasının gerektiğini kaydeder. Bu da Allah'ın emir ve nehiy biçimindeki davetlerine uymaya, gücü nisbetinde ihtiyaç sahiplerine yardım etmeye, gücü yetmediği yerde nezaketle cevap vermeye, kim çağırırsa çağırsın davete gitmeye ve ne olursa olsun verilen hediye almaya yönelik icâbetlerle gerçekleşir" şeklinde açıklamaktadır.

Şu halde, Allah Teâlâ, kullarına, onlardan daha yakındır. Kendine yalvaranları işitir, bilir ve onların isteklerini verir. İnsanın duâya şiddetle ihtiyacı vardır. Duâ, bir bakıma ibâdetdir. Duâdan mahrum kalmamak lazımdır.